

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

ผลยับยั้งของสารผสมของยูจินอล ร่วมกับสารสกัดจาก
สารสี หนอนตายหยาก และ สาบเสื่อ ต่อราก่อโรคพืช
บางชนิด และ อายุการเก็บของสาร

ผู้เขียน

นายอรุณ วงศ์จิรัฎฐิติ

ปริญญา

วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ชีววิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยวัฒน์ ชาติเสถียร

บทคัดย่อ

การศึกษาผลยับยั้งของสารผสมยูจินอลร่วมกับสารสกัดสารสี หนอนตายหยาก และ สาบเสื่อ ที่สกัดด้วย 95 % ethanol ต่อการยับยั้งการเจริญของเชื้อราทดสอบ *Colletotrichum gloeosporioides* และ *Septoria* sp. ซึ่งเป็นสาเหตุโรคใบจุดในเบญจมาศ และ *Cladosporium* sp. ซึ่งเป็นสาเหตุของโรคใบแห้งของกุหลาบ พบว่าสารยูจินอล มีความสามารถในการยับยั้งการเจริญต่อเชื้อราทดสอบได้ดีกว่าสารสกัดสารสี หนอนตายหยาก และสาบเสื่อ สารยูจินอลสามารถยับยั้งรา *C. gloeosporioides*, *Septoria* sp. และ *Cladosporium* sp. ได้ตั้งแต่ 0.02 % เป็นต้นไป แต่ไม่สามารถยับยั้งการเจริญรา *Cladosporium* sp. ได้สมบูรณ์ ในทางตรงกันข้ามสารสกัดสารสี หนอนตายหยาก และ สาบเสื่อ สามารถยับยั้งเชื้อราทดสอบทั้งหมดได้ต่ำแม้ว่าจะใช้ความเข้มข้นสูงถึง 0.45 % แล้วก็ตาม

เมื่อผสมยูจินอลกับสารสกัดสารสี หนอนตายหยาก หรือสาบเสื่อ อาจทำให้เกิดการยับยั้งต่อการเจริญของเชื้อราอย่างเสริมฤทธิ์กันได้ สารยูจินอล 0.06% ร่วมกับสารสกัดสารสี 0.15 % หรือ สารสกัดหนอนตายหยาก 0.05 % สามารถยับยั้งการเจริญ *C. gloeosporioides* ได้สมบูรณ์เทียบเท่ากับสารเคมีป้องกันเชื้อรา captan 0.25 % ขณะที่ยูจินอล 0.02 % ร่วมกับสารสกัดสารสี 0.45 % และ ยูจินอล 0.06 % ร่วมกับสารสกัดสารสี 0.15 % และ ยูจินอล 0.06 % ร่วมกับสารสกัดหนอนตายหยากที่ 0.45 % ให้ผลยับยั้งเชื้อ *Septoria* sp. ได้สมบูรณ์เช่นกัน นอกจากนี้ ยูจินอล 0.18 % ร่วมกับ

สารสกัดหนอนตายหยาก หรือสารสกัดสาบเสือที่ 0.05 % ให้ผลยับยั้ง *Cladosporium* sp. เทียบเท่า สารเคมีป้องกันเชื้อรา captan เช่นกัน

เมื่อศึกษาผลของแสงและอุณหภูมิต่อการเก็บของสารผสม ยูจินอล กับสารสกัดสารภี และสารผสมยูจินอล กับสารสกัดหนอนตายหยาก โดยทดสอบความสามารถในการยับยั้งการเจริญเชื้อรา *Cladosporium cladosporioides* เป็นเวลา 6 เดือน พบว่าแสงไม่มีผลกับสารผสมยูจินอล กับสารสกัดสารภี แต่มีผลกับสารผสมยูจินอล กับสารสกัดหนอนตายหยาก ส่วนผลของอุณหภูมิต่ออายุการเก็บของสารนั้น สารผสมทั้งสองชนิดที่ระดับอุณหภูมิตู้เย็นสามารถคงฤทธิ์สารสกัดไว้ได้ดีกว่าที่อุณหภูมิอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ 45 ° C ทั้งนี้สารผสมยูจินอล กับหนอนตายหยากมีความไวต่อทุกๆ อุณหภูมิที่ใช้ทดสอบ อย่างไรก็ตามสารผสมในทุกๆสภาวะสามารถคงฤทธิ์ยับยั้งการเจริญเชื้อราทดสอบได้สมบูรณ์เพียง 1 เดือนแรกเท่านั้น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title	Inhibitory Effect of the Combinations of Eugenol and <i>Mammea siamensis</i> Kost., <i>Stemona tuberosa</i> Lour. and <i>Chromolaena odoratum</i> King and Rob. Extracts on Some Phytopathogenic Molds and Its Shelf Life
Author	Mr. Aroon Wonggiratthiti
Degree	Master of Science (Biology)
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Chaiwat Jatisatiern

ABSTRACT

Inhibitory effect of the combinations of eugenol and ethanolic extracts of sarapee (*Mammea siamensis* Kost.), stemona (*Stemona tuberosa* Lour.) and siam weed (*Chromolaena odoratum* King and Rob.) were investigated on *Colletotrichum gloeosporioides* and *Septoria* sp. causing leaf spot on chrysanthemums, as well as *Cladosporium* sp., causing leaf blight of roses. The results indicated that eugenol had a higher activity against test molds than those of *M. siamensis*, *S. tuberosa* and *C. odoratum* extracts, respectively. It could inhibit the growth of all the fungi at the low concentration of 0.02 % and completely inhibit the growth of *C. gloeosporioides* and *Septoria* sp. at 0.18 % concentration, but could not completely inhibit the growth of *Cladosporium* sp. at the same concentration. Conversely, *M. siamensis*, *S. tuberosa* and *C. odoratum* extracts with high dose of 0.45 % gave low activity against the test molds.

Eugenol at some concentrations combined with *M. siamensis* or *S. tuberosa* or *C. odoratum* extracts brought about the synergistic effect of their antifungal properties. By comparison with 0.25 % captan, the combinations of 0.06 % eugenol plus 0.15 % *M. siamensis* extract or 0.05 % *S. tuberosa* extract were effective to inhibit *C. gloeosporioides* completely.

While the combinations of 0.02 % eugenol plus 0.45 % *M. siamensis* extract or 0.06 % eugenol plus 0.15 % *M. siamensis* extract and 0.06 % eugenol plus 0.45 % *S. tuberosa* extract could completely inhibit *Septoria* sp. as well. In addition the combinations of 0.18 % eugenol plus 0.05 % *S. tuberosa* extract or *C. odonatum* extract were capable of inhibiting *Cladosporium* sp., equivalent to captan.

Effect of light exposure and temperature on the shelf life of the combinations of eugenol plus *M. siamensis* extract and eugenol plus *S. tuberosa* extract were also examined their inhibitory effect on *Cladosporium cladosporioides* during 6 months. The results showed that light exposure had no effect on the stability of the combination of eugenol plus *M. siamensis* extract, but affected more or less the antifungal activity of the combination of eugenol plus *S. tuberosa* extract. The combinations of eugenol plus *M. siamensis* and *S. tuberosa* extracts could keep their activity by being stored in refrigerated temperature better than when unrefrigerated, especially at 45 ° C. Then the combinations of eugenol plus *S. tuberosa* extract was assumed to be sensitive to almost all temperatures used. However, all the combinations completely had antifungal activities against test mold only in the first month.